Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf

Lausunto

19.05.2026

Asia: VN/19124/2025

Edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamisen jatkohanke; työryhmän mietintö

Sosiaali- ja terveydenhuollon asioiden hoitamiseen liittyvän edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutetun tehtävän tallentaminen holhousasioiden rekisteriin

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa oikeusministeriölle lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Mietinnössä ehdotetaan, että holhousasioiden rekisteriin tallennettaisiin taloudellisten asioiden hoitamiseen liittyvien tehtävien lisäksi sellaiset tehtävät, joissa on kysymys edunvalvojalle tai edunvalvontavaltuutetulle annetusta yleisestä kelpoisuudesta edustaa päämiestä tai valtuuttajaa tämän sosiaali- tai terveydenhuoltoa koskevissa asioissa. Ehdotuksen mukaan tieto tällaisesta edustusoikeudesta ei olisi julkinen, vaan se annettaisiin vain sosiaali- ja terveydenhuollon julkisille ja yksityisille palveluntarjoajille sekä apteekeille edustajan edustusoikeuden selvittämistä varten.

Kuluttajaliitto yhtyy mietinnössä todettuun, että sosiaali- ja terveydenhuollon asioita koskevan edustusoikeuden tallentaminen holhousasioiden rekisteriin helpottaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia sekä apteekkeja selvittämään laillisen edustajan edustusoikeuden laajuuden. Samalla edustusoikeuden tallentaminen helpottaa myös potilaita ja omaisia.

Kuluttajaliitto neuvoo viikoittain potilaita, sosiaalihuollon asiakkaita ja näiden omaisia sekä kouluttaa laajasti toisen puolesta asioinnista. Neuvontayhteydenotoissa ja luentotilaisuuksissa korostuvat puolesta-asioinnin haasteet, erilaisia valtuutusmekanismeja sisältävän järjestelmän monimutkaisuus, tietojen saannin vaikeudet sekä valtuuttamisen käytännön ongelmat erityisesti digittömien henkilöiden osalta.

Tällä hetkellä esimerkiksi OmaKannassa tarvitaan toisen puolesta asioimiseksi Suomi.fi-valtuudet, jotka edunvalvontavaltuutuksen tehneen henkilön täytyy itse tai avustettuna kyetä antamaan. Taloudellisia asioita voi hoitaa edunvalvontavaltuutettuna niissä digitaalisissa palveluissa, jotka käyttävät Suomi.fi-valtuuksia, esim. Verohallinnon ja Traficomin digipalveluissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon asioita koskevan edustusoikeuden merkitseminen holhousrekisteriin toisi kaivattua helpotusta tähän. Siksi se on ehdotettuna muutoksena kannatettava.

Edunvalvontavaltuutetun esteellisyysperusteiden väljentäminen

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

-

Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

Onko teillä täydennettävää ehdotuksen vaikutusarviointeihin, esim. oman organisaationne kannalta?

-

Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset (mietinnön luku 5.1)

Näkemyksenne luvussa 5.1 esitetystä, erityisesti työryhmän pohtimista malleista siihen, miten laillisen edustajan tiedonsaantioikeutta voitaisiin harkita laajennettavaksi sosiaali- ja terveysministeriön alaan kuuluvassa lainsäädännössä (luku 5.1.3)?

-

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen, esimerkiksi jaksoon 2.3 (eräät perinnöstä luopumista koskevat tilanteet)?

-

Ylikarhu Ella
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf